

εργασίας σε χώρες ή περιοχές της Ένωσης με υψηλή ανεργία και χαμηλότερο ύψος ημερομισθίων. Με τη διαδικασία οικονομικής σύγκλισης και τη μετακίνηση αυτή κεφαλαίων είναι επομένως πιθανόν οι ασυμμετρίες που υπάρχουν να περιορισθούν.

Στο βαθμό που οι οικονομίες των κρατών-μελών που θα μετέχουν στη νομισματική ένωση θα εξακολουθήσουν να υπόκεινται σε αισθητά διαφορετικές διαταράξεις, οι αρνητικές τους επιδράσεις θα μπορούσαν να αντιμετωπισθούν με άλλα μέσα, π.χ. με μεγαλύτερη ευκαμψία και προσαρμογή του κόστους παραγωγής και των τιμών. Εξάλλου, σε περίπτωση δυσκολιών που οφείλονται σε έκτακτες περιστάσεις που εκφεύγουν από τον έλεγχο ενός κράτους-μέλους, η Συνθήκη προβλέπει τη δυνατότητα κοινοτικής χρηματοδοτικής ενίσχυσης με απόφαση του Συμβουλίου.

Υπάρχει εντούτοις ανάγκη δημιουργίας ενός συστήματος δημοσιονομικών μεταβιβάσεων μεταξύ των χωρών που θα

μετέχουν στη νομισματική ένωση, ώστε να υπάρξει δυνατότητα στήριξης των εισοδημάτων σε περίπτωση που κάποια από τις χώρες της Ένωσης αντιμετωπίζει δυσκολίες που εκφεύγουν από τον έλεγχό της.

Τελετώνοντας, θα ήθελα να τονίσω ότι η Οικονομική και Νομισματική Ένωση είναι ένα άλμα τεράστιας ιστορικής εμβέλειας για την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να λειτουργήσει όμως ομαλά η νομισματική ένωση, χωρίς σοβαρές εντάσεις και κρίσεις ανάμεσα στις οικονομίες των κρατών-μελών της Ένωσης, θα πρέπει να ενισχυθεί ο συντονισμός της οικονομικής πολιτικής και να αναπτυχθούν σταδιακά νέα μέσα πολιτικής, που θα αντισταθμίζουν την απώλεια της δυνατότητας άσκησης σε εθνικό επίπεδο αυτόνομης νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής και θα εξασφαλίζουν ένα αποδεκτό επίπεδο ισορροπίας όσον αφορά την απασχόληση και την οικονομική ανάπτυξη στα κράτη-μέλη της Ένωσης.

Το Αιγαίο πηγή οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδος

του Παναγιώτη Λαιμού

Ευχαριστώ θερμά για την μεγάλη τιμή που μου έγινε με την πρόσκληση του Πρύτανη του Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου, να μιλήσω μπροστά σε τόσο σημαντικό ακροατήριο. Επειδή γεννήθηκαν και μεγάλωσα σε Νησί του Αιγαίου, τις Οινούσες, η χαρά μου για την πρόσκληση αυτή είναι μεγάλη και σας ευχαριστώ.

Με την ομιλία αυτή θα προσπαθήσω να αποδώσω, μάλλον βιαστικά, την πανάρχαια ιστορική και οικονομική σχέση του Ελληνισμού με το Αιγαίο Πέλαγος. Δυστυχώς, ο χρόνος δεν μου επιτρέπει να κάμω λεπτομερή ανάλυση της σχέσεως αυτής, η οποία από πολλούς αιώνες, είναι φανερή και σημαντική. Θα προσπαθήσω όμως να παρουσιάσω μια βιαστική έρευνα που δείχνει τη συμβολή του Αιγαίου στον Ελληνιστικό χώρο.

Το Αιγαίο αρχίζει από την Προποντίδα και τον Εύξεινο Πόντο και συμπεριλαμβάνει τα λησμονημένα νησιά μας Ίμβρο και Τένεδο, φθάνει νότια μέχρι τη Ρόδο, περιλαμβάνει την Κρήτη και δυτικά τα Κύθηρα. Τα νησιά του Αιγαίου έγιναν γέφυρα μεταξύ Ευρώπης και Ασίας και υπήρξαν πάντα πηγή εξαιρετικής εμπορικής και στρατηγικής σημασίας στην αρχαιότητα και έγιναν συχνά, στο πέρασμα των αιώνων, πεδίο ανταγωνισμού των ναυτικών δυνάμεων της εκάστοτε εποχής.

Ο ανταγωνισμός αυτός ήταν πολλές φορές άγριος, βίαιος και θανατηφόρος, που και αυτό ήταν μια απόδειξις της σημασίας που είχε το Αιγαίο στην Ελληνική και Παλαιοελληνική σφαιρά.

Από τον Τρωϊκό πόλεμο, την Μηδική εποχή, το Βυζάντιο, την εποχή του Αραβικού επεκτατισμού και μετά κατά την διάρκεια της προσπάθειας επικρατήσεως μεταξύ Ενετών, Βενετσιάνων και Τούρκων, το Αιγαίο είναι ταυτισμένο με την χαρραγή της Ελληνικής Ιστορίας και ήταν πάντα το κέντρο του ανταγωνισμού, γιατί είχε δυναμισμό και πηγή πλούτου. Συνεπώς μπορούμε να πούμε ότι από αρχαιωτάτων χρόνων, ακόμη από την εποχή των Πελασγών, από την εποχή του Αιγέα, πατέρα του Θησέα, το Αιγαίο, υπήρξε ο σημαντικός πυρήνας του Ελληνισμού και

το κέντρο οικονομικής ανάπτυξεως.

Αν ξεκινήσουμε από την Κρήτη και τον πολιτισμό της και μελετήσουμε το γεγονός ότι οι Κρήτες θαλασσοπόροι εκυριάρχησαν στην Μεσόγειο, τις Κυκλάδες, την Κύπρο και την Αίγυπτο, τότε θα καταλάβουμε ότι τα πνευματικά και τεχνικά δημιουργήματα του πολιτισμού της, ήταν η απαρχή της Ελληνιστικής κυριαρχίας (το 3600 π.Χ. μέχρι το 1400 π.Χ. περίπου).

Μετά ερχόμεθα στον Κυκλαδικό πολιτισμό του Αιγαίου. Επίσης σημαντικός. Ο Ηρόδοτος υποστηρίζει ότι οι πρώτοι κάτοικοι, οι Πελασγοί, ήταν δημιουργοί του τεράστιου πολιτισμού στον γεωγραφικό αυτό χώρο (3200 π.Χ. - 1800 π.Χ.).

Μετά βέβαια έρχονται οι Ίωνες και οι Δωριείς οι οποίοι δυναμώνουν την εξουσία του Αιγαίου στον Ελληνικό χώρο και που ο πολιτισμός τους και η οικονομική τους ανάπτυξη ήταν σημαντικά.

Το συμπέρασμα που βγάζουμε από την ιστορική αναμέτρηση και μελέτη είναι ότι: το Αιγαίο απετέλεσε κέντρο λαμπρού πολιτισμού που διεδόθη στην Κεντρική Ελλάδα, τον Εύξεινο και την Μεγάλη Ελλάδα/Σικελία.

Ο πολιτισμός του αυτός που μετεδόθη στον Ελλαδικό χώρο είναι μεταξύ άλλων και η αρχιτεκτονική του, η γλυπτική, η ζωγραφική, αλλά επίσης είχαμε και σημαντική εξέλιξη στην Δημοκρατία, στη Φιλοσοφία και τέλος στο Εμπόριο και τις Τέχνες. Οπότε, είναι φανερό ότι η επίδραση του Αιγαίου ήταν πλατειά και όχι μόνο στον οικονομικό τομέα.

Το Αιγαίο στους επόμενους αιώνες θα είναι πηγή ζωής επί Βυζαντίου, και αργότερα εστία ανιστάσεως των Ελλήνων επί Τουρκοκρατίας. Το εμπόριο που εδημιουργήθη και ανεπτύχθη από τα Νησιά του Αιγαίου, ήταν τόσο σημαντικό που υπήρξε η οικονομική δύναμις της Ελλάδος και απετέλεσε την απαρχή των αγώνων παλιγγενεσίας των Ελλήνων. Την εποχή εκείνη το Ελληνικό Ναυτικό, αποτελούμενο από Νησιώτες, θα δώσει την μεγάλη προσφορά στον αγώνα για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού και βέβαια ήταν μια απαρχή και για την οικονομική στήριξη του μικρού Ελληνικού κράτους.

Οι αγώνες για την ανεξαρτησία και οι γνωστές ναυμα-

Ο κ. Π. Λαιμός είναι ναυπηγός, εφοπλιστής.

χίες, καθώς και οι αγώνες και ναυμαχίες των πολέμων 1912/13, καθιέρωσαν την υπεροχή και επιρροή του Αιγαίου στην Ελλάδα, στον οικονομικό και πνευματικό τομέα και επέδρασαν σημαντικά στην εξέλιξη και πρόοδο του μικρού Ελληνικού κράτους.

Βεβαίως, όταν αναφερόμεθα στο Αιγαίο, αναπόφευκτα θα πρέπει να οδηγηθούμε και να αναφέρουμε την Ελληνική Εμπορική Ναυτιλία, η οποία όχι μόνο κυριαρχεί των θαλασσών, αλλά είναι μάλιστα η ΠΡΩΤΗ στον κόσμο. Η ΠΡΩΤΗ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ και βέβαια, το μεγάλο ποσοστό της προέρχεται από τα Νησιά του Αιγαίου, Χίο, Ονούσσοις, Άνδρος, Κάσο, Σύρο κ.α. (χωρίς να θέλουμε βέβαια να υποτιμήσουμε τα Νησιά του Ιονίου Πελάγους).

Είναι αδύνατον, όταν συζητούμε για το θέμα "Το Αιγαίο πηγή οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδας" και να μην αναφέρουμε ότι η Ελληνική Εμπορική Ναυτιλία είναι η πρώτη ναυτιλιακή δύναμη στον κόσμο με 3246 πλοία (άνω των 1000 κοχ) και με 75,156,763 κοχ gross tons. Αυτό σημαίνει το 16% της παγκόσμιας ναυτιλιακής χωρητικότητας και περίπου το 50% της συνολικής χωρητικότητας του Εμπορικού στόλου της ΕΟΚ. Οι στατιστικές αυτές είναι γνήσιες και αναφέρονται στο έτος 1995.

Η σημασία που έχουν οι ανωτέρω αριθμοί στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας είναι καθαρή και δεν χρειάζεται ιδιαίτερας προβολής και συζητήσεως. Εκτός από το γεγονός ότι η ναυτιλία εξασφαλίζει για τον πληθυσμό της χώρας μας 50.000 θέσεις εργασίας, που είναι άνω του 3% του συνολικού εργατικού δυναμικού της, εξασφαλίζει συγχρόνως εισόδημα για το 5% του συνόλου των ελληνικών οικογενειών.

Αν λάβουμε υπ' όψιν και τον σημαντικό αριθμό των εργαζομένων στις εξαρτημένες από την Εμπορική Ναυτιλία επιχειρήσεις (ναυπηγοεπισκευαστικές, πρακτορεύσεις, εφοδιασμούς, αγοροπωλησίες, ασφαλίσεις, κ.α.), γίνεται σαφές ότι ένα μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού της χώρας συνδέει την απασχόλησή του με την ναυτιλία, που βέβαια πρέπει να τονίσουμε έχει την καρδιά της στο Αιγαίο.

Εδώ θα ήθελα να δώσω και μερικούς αριθμούς, που είναι αληθινοί και ακριβείς και δείχνουν αυτό που συζητάμε. Δηλαδή η εισροή του συναλλάγματος στην Ελληνική Οικονομία έφθασε το 1995 τα 2.191 δις \$ και αυτό βέβαια βοηθεί σημαντικά το Εθνικό Ισοζύγιο Πληρωμών κ.λ.π. και το 1994 υπερέβη το 2 δις \$.

Πρέπει βέβαια να τονίσουμε εδώ ότι το ναυτιλιακό συνάλλαγμα είναι ΚΑΘΑΡΟ και προέρχεται χωρίς την απαίτηση κρατικών θυσιών και επιδοτήσεων όπως π.χ. το τουριστικό

συνάλλαγμα που χρειάζεται δημόσιες δαπάνες υψηλού επιπέδου, επενδύσεις, χορηγήσεις δανείων κ.α. και κάποια υποδομή, η οποία πρέπει να είναι ακριβή και δύσκολη.

Βεβαίως ο τουρισμός παίζει σπουδαίο ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας, και εκεί τα νησιά του Αιγαίου παίζουν πάλι σημαντικό ρόλο.

Επίσης, εδώ πρέπει να αναφέρουμε ότι εκτός της Ελληνικής Ναυτιλίας, υπάρχουν και άλλες μικρότερες αλλά βασικές βιομηχανίες, όπως π.χ. η αλιεία, η σημαντική ακτοπλοΐα και κίνηση μεταξύ των νησιών του Αιγαίου που δίδουν ζωή στην Ελλάδα, καθώς και άλλες σημαντικές εξελίξεις, όπως την πιθανή, μελλοντική, απόκτηση ενεργειακού φορέα στο Βόρειο Αιγαίο δηλ. το πετρέλαιο, που σίγουρα υπάρχει στο υπέδαφος ή στη θάλασσα και που θα αξιοποιηθεί σημαντικά μελλοντικά. Όμως η βασική προσφορά, ο δυνατός παράγων στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας είναι η ΝΑΥΤΙΑΙΑ των νησιών του Αιγαίου.

Ως συμπέρασμα, μπορούμε να δεχθούμε ότι από την Ξακουστή Αργώ, τα καράβια του βασιλιά Μίνωα, τις Αθηναϊκές τριήρεις, τους Βυζαντινούς Δρόμωνες, τα μπρίκια του 1821, μέχρι τα θρυλικά πολεμικά πλοία των Βαλκανικών πολέμων και τα καΐκια της Εθνικής Αντιστάσεως, καθώς και στην σύγχρονη εποχή στους σημερινούς γιγαντιαίους στόλους των Ελλήνων караβοκρητών, που οι περισσότεροι είναι γέννημα θρέμα του Αιγαίου και αυτοί κατέκτησαν τους Ωκεανούς με την αξιοσύνη τους, μπορούμε λέγω να δεχθούμε ότι το Αιγαίο ήταν και θα είναι πηγή της οικονομικής ανάπτυξης της Ελλάδας μας.